

*Оксана Федорівна Данич,
аспірант відділу теорії держави і права
Інституту держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України*

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ З ІНШИМИ ВНУТРІШНІМИ ФУНКЦІЯМИ ДЕРЖАВИ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ

Постановка проблеми. Будь-яка сучасна держава виконує своє соціальне призначення за допомогою здійснення не однієї, а цілої низки функцій, між якими існує стійкий взаємозв'язок. Враховуючи те, що соціальна функція держави має безпосереднє відношення до забезпечення суспільного добробуту, до задоволення матеріальних, духовних та інших потреб громадян, до формування у них відчуття власної гідності, до встановлення соціальної справедливості та злагоди в суспільстві, її реалізація безпосередньо залежить від реалізації багатьох інших важливих функцій держави, зокрема, економічної, політичної, культурної, зовнішньоекономічної тощо. При цьому аксіоматичним слід визнати, що процес реалізації соціальної функції сучасної держави безпосередньо залежить від особливостей функціонування політичної системи суспільства, рівня його економічного розвитку, відносин власності, структури державного та муніципального управління, культури, моралі, особливостей історії і традицій. Саме тому соціальну функцію держави неможливо досліджувати поза її об'єктивно існуючим взаємозв'язком та взаємодією з іншими функціями держави, які у своїй сукупності становлять відповідну систему.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Необхідно зазначити, що ті чи інші аспекти взаємозв'язку та взаємодії функцій держави між собою вже були предметом розгляду багатьох вітчизняних та зарубіжних учених, серед яких: О. Варич, В. Давиденко, О. Лоцихін, Л. Наливайко, В. Нерсисянц, Н. Оніщенко, В. Ортон, Н. Пархоменко, О. Петришин, В. Сердюк, О. Скрипнюк, В. Сухонос, О. Філіпс, В. Чиркін та ін. Не применшуючи значення наукового доробку цих та багатьох інших учених, потрібно констатувати, що сучасні реалії державно-правового розвитку вимагають переосмислення, принаймні, окремих аспектів взаємозв'язку та взаємодії функцій сучасної держави між собою, зокрема взаємодії соціальної функції з іншими внутрішніми функціями держави.

Метою статті є визначення характеру взаємозв'язку соціальної та інших внутрішніх функцій держави з урахуванням сучасних тенденцій їх розвитку.

Основні результати дослідження. Сучасна вітчизняна і зарубіжна доктринальна думка постулює значну кількість критеріїв або ознак, які використовуються дослідниками в процесі здійснення класифікації функцій сучасної держави та сприяють їх глибокому і різнобічному дослідженню, а також виробленню рекомендацій щодо напрямів практичного удосконалення основних напрямів діяльності держави.

Зокрема, покладаючи в основу класифікації функцій держави ознаку правових форм діяльності держави, англійський правознавець О. Філіпс поділяє їх на: 1) законодавчі, змістом яких є створення нових законів, зміна або скасування існуючих законів; 2) розпорядчі або адміністративні, змістом яких є багатоаспектна урядова діяльність на підставі закону; 3) судові, змістом яких є здійснення правосуддя, тлумачення і застосування законів у конкретних випадках [1, с. 39–42].

Якщо звернутися до сучасної вітчизняної юридичної науки, то її представники також не обмежуються суто традиційними критеріями класифікації функцій сучасної держави, відзначаючи при цьому їх багатоманітність та обумовленість конкретними науково-дослідними завданнями, що стоять перед ученим. Так, В. Копейчиков зазначав, що чисельність й особливості суспільних відносин обумовлюють існування досить широкого кола відповідних функцій держави, які можна поділити на низку видових груп за такими критеріями: 1) соціальним значенням державної діяльності (основні і додаткові); 2) сферами діяльності держави (внутрішні – регулювання економічних відносин, організація суспільної праці, охорона правопорядку, законності, прав і свобод громадян; соціальний захист населення; охорона і раціональне використання природних ресур-

сів; зовнішні – оборона країни, підтримання міжнародного миру та економічного співробітництва); 3) тривалістю їх здійснення у часі (постійні та тимчасові); 4) за сферами суспільного життя, у яких реалізуються відповідні функції (економічна, політична, гуманітарна та ін.) [2, с. 73–74].

В. Котюк пропонує класифікувати функції держави за такими ознаками: 1) сферами діяльності держави (внутрішні та зовнішні); 2) суб'єктами державної діяльності і принципом поділу державної влади в суспільстві (законодавча або правотворча, виконавчо-розпорядча або управлінська, судова, контрольно-наглядова, правоохоронна) [3, с. 295–298].

Утім, враховуючи мету статті, вважаємо за доцільне обрати такий критерій класифікації функцій сучасної держави, як напрями впливу держави на об'єкти або сфери суспільного життя, виділяючи при цьому дві групи таких функцій: 1) внутрішні, вплив яких спрямований на ті сфери або об'єкти суспільного життя, які функціонують всередині відповідної держави. У межах цієї групи на сучасному етапі розвитку суспільства доцільно вести мову про економічну, політичну, соціальну, культурно-освітню (ідеологічну, духовну), екологічну, комунікативну (інформаційну) функції, а також функцію забезпечення законності і правопорядку в суспільстві (правова функція); 2) зовнішні, вплив яких спрямований на ті сфери або об'єкти соціальної діяльності, які становлять предмет міждержавних або міжнародних відносин. У межах цієї групи на сучасному етапі державного розвитку слід виділяти оборонну функцію, функцію підтримання міжнародного миру та безпеки, а також функцію забезпечення рівноправного міждержавного співробітництва у відповідних сферах та галузях суспільного життя.

Необхідно зауважити, що соціальна функція держави за своїм змістовним насиченням найтіснішим чином взаємопов'язана з економічною функцією, з якої на відповідному етапі розвитку суспільства вона виокремилася у самостійну функцію. У зазначеному контексті у науковій літературі зазначається, що на ранніх етапах розвитку держави, аж до моменту виокремлення самостійного блоку соціальних функцій, розвиток держави був зумовлений, насамперед, її економічними можливостями. Виділившись з економічних функцій, соціальні функції і на сьогодні більшою мірою пов'язані з вирішенням економічних завдань і використанням економічних важелів (наприклад, згладжування соціальної нерівності, підвищення рівня споживчого попиту, розвиток самозайнятості населення). Подібне «виведення» соціальних функцій з економічних пояснює тісний взаємозв'язок та взаємодію економічної і соціальної сфер суспільного життя впродовж всього подальшого розвитку держави і суспільства, а також обґрунтовує закономірність виникнення такого явища, як «соціально орієнтована ринкова економіка». Еволюція соціальних функцій пов'язана спочатку з їх існуванням спільно з економічними, а потім – з їх самостійним розвитком і диференціацією (з першої третини XIX ст.). Функціональний розвиток держави відбувається за допомогою конкретизації як економічних, так і соціальних функцій; причому у міру такого розвитку пріоритет (домінантність) економічних функцій змінювався пріоритетом соціальних. У зв'язку з цим деякі науковці небезпідставно починають стверджувати, що соціальне забарвлення починають набувати й інші функції сучасної держави, зокрема політична [4, с. 41–49].

Слід погодитися, що держава і ринок визначають русло, у якому розвиваються економічні процеси. Обсяги регулюючих функцій, які виконують держава і ринок, час від часу змінюються. Серед основних чинників таких змін – політична ситуація в країні, характер історичного етапу, на якому перебуває суспільство, його соціальна структура, національні особливості та інші фактори. Роль держави на етапі становлення, формування ринкової економіки якісно відрізняється від її ролі в умовах вже сформованої, добре відрегульованої економіки ринкового типу. Адже ринковий механізм не може самостійно розробити стратегічні програми розвитку науки і технологій, глибокі структурні перетворення виробництва, забезпечити справедливий розподіл соціальних благ, запобігти масовій бідності населення, особливо у слаборозвинених і так званих «депресивних» регіонах, стримувати процес майнового розшарування суспільства на багатих і бідних тощо. Саме тому і потрібна участь держави у стимулюванні науково-технічного прогресу, в інвестиційній і структурній перебудові економіки [5, с. 296–297].

Таким чином, здійснення економічної функції держави є однією з найважливіших передумов забезпечення стабільного соціального розвитку суспільства, вирішення таких важливих соціальних проблем, як зниження рівня безробіття, збільшення реальних доходів громадян, забезпечення

гідних умов існування кожної людини, особливо тих громадян, які з огляду на об'єктивні обставини не можуть самостійно працювати і забезпечувати себе необхідними благами. Із цього випливає, що, з одного боку, держава може виконувати свої зобов'язання щодо розвитку соціальної сфери, якщо вона має достатній економічний потенціал, а міра «соціальності» держави прямо пропорційна її економічній потужності або, навпаки, немочі, а з другого – соціальні й економічні функції держави складно розмежувати, оскільки в соціальній державі в умовах соціальної орієнтації економіки економічна діяльність останньої має бути підпорядкована вирішенню основних соціальних завдань суспільства.

Отже, економічна і соціальна функції держави тісно взаємопов'язані між собою, оскільки, з одного боку, держава, здійснюючи економічну функцію, регулює ті соціальні сфери і процеси, які не можуть бути врегульованими лише на ринкових засадах, а з другого – успішна діяльність держави в соціальній сфері є однією з умов підвищення ефективності реалізації її економічної функції, зокрема через поступове запровадження інноваційної моделі структурної перебудови та зростання економічної системи загалом.

Окрім взаємозв'язку з економічною функцією держави, соціальна функція найтіснішим чином взаємодіє також з політичною функцією, під якою, на думку автора, слід розуміти нормативно визначені напрями діяльності держави, що закріплюються на законодавчому рівні в основних засадах внутрішньої та зовнішньої політики, за допомогою яких регулюється політична сфера життя суспільства, а також встановлюється відповідний політичний режим регулювання всіх сфер соціального життя.

Політична функція держави забезпечує реалізацію волевиявлення народу шляхом прийняття відповідних законів та інших державних рішень, реалізацію прав громадян на участь у формуванні державної влади і прийнятих нею рішень. Вона спрямована на створення умов для самоорганізації та самоврядування народу, його залучення до вирішення державних справ, формування розвиненого громадянського суспільства. Політична функція виконується також шляхом реформування державного механізму, створення сприятливих умов для розвитку міжнародної політики, виявлення та узгодження національних інтересів тощо [6, с. 96].

Політична функція держави відіграє надзвичайно важливу роль у суспільному житті, оскільки реалізація основних засад державної політики передбачає прийняття відповідних державних рішень, які мають як політичний, так і правовий характер. Ці рішення, зі свого боку, спрямовані на розв'язання певної проблеми, яка виникає у тій чи іншій сфері суспільного життя, зокрема у сфері соціального забезпечення. З цього випливає, що за допомогою реалізації політичної функції держави відбувається формування відповідних механізмів регулятивного впливу на соціальну сферу життя суспільства.

Таким чином, взаємодія і взаємозв'язок соціальної та політичної функцій держави проявляється на рівні формування та реалізації її соціальної політики, яку слід вважати складовою державної політики загалом або ж одним із її вимірів, що має визначену об'єктну характеристику.

Крім цього, політична функція сучасної демократичної держави включає у себе такий елемент, як конституційне закріплення та реальне гарантування всієї системи прав і свобод людини та громадянина, а також захищеність особи від свавілля та беззаконня, її можливість реально захищати свої права, свободи і законні інтереси від будь-яких посягань, зокрема й із боку державних органів та їх посадових осіб. У разі якщо в державі панує один із видів антидемократичного політичного режиму, навряд чи можна вести мову, наприклад, про реальну захищеність соціальних прав особи, її належну самореалізацію у відповідній сфері або галузі суспільного життя тощо. З цього випливає, що політична функція демократичної держави забезпечує відповідний базис для соціальної захищеності особи. Зі свого боку лише соціально захищена та належним чином реалізована у суспільному житті особистість є запорукою стабільного розвитку громадянського суспільства, яке у демократичних державах є одним із основних елементів політичної системи та справляє значний вплив на формування і реалізацію державної політики загалом.

Отже, як справедливо зазначається у сучасній юридичній літературі, реалізація політичної функції демократичною державою є одним із найважливіших напрямів її діяльності, який покликаний не лише створити умови для практичного втілення об'єктивних соціальних потреб та

інтересів, а й забезпечити постійне відтворення цієї держави, тобто її демократичної форми та сутності [7, с. 311]. Крім цього, на думку В. Волинця, реалізація політичної функції держави в умовах демократії означає ще й активну діяльність у галузі державної політики щодо узгодження різних національних інтересів, забезпечення мирного співіснування різних етносів, які утворюють державу, створення сприятливих умов для розвитку національної культури, збереження національно-культурної спадщини тощо [7, с. 311]. Зазначене видається особливо актуальним у сучасних кризових трансформаційних умовах, які нерідко супроводжуються різними соціальними потрясіннями на кшталт революцій, повстань тощо, тобто тоді, коли від держави вимагається проведення особливої соціальної політики, спрямованої на недопущення різноманітних соціальних конфліктів, особливо на ґрунті етнічної складової, або подолання їх шкідливих наслідків.

Крім економічної та політичної функцій, соціальна функція держави тісно взаємодіє також із культурною функцією, яку у науковій літературі називають по-різному, зокрема, «культурно-виховна функція», «функція розвитку культури, науки й освіти», «культурно-освітня функція» тощо.

У літературі справедливо зазначається, що культура як об'єкт культурної функції держави – це цілісний комплексний процес, головним орієнтиром якого є людина, її безумовний духовний (моральний та інтелектуальний) розвиток і вдосконалення. Адже стан культурного розвитку тієї чи іншої країни є одним із найбільш об'єктивних показників не лише духовного здоров'я суспільства, а й повноти вирішення тих проблем, зокрема економічних та політичних, які стоять перед ним. Культура є одним із найважливіших елементів людської діяльності, що пронизує всі сфери людського життя – від матеріального виробництва і простих потреб до найвеличніших проявів людського духу. Культура впливає на мову, виховання, освіту, правову, виробничу і побутову сфери, дозвілля, стиль мислення тощо, тобто на весь спосіб життя суспільства й особистості. За рівнем культури оцінюється рівень розвитку суспільства. Культура – це багатоаспектне, багатифункціональне явище, що відображає соціально-історичну різноманітність людей, етносів, соціальних груп [8, с. 3].

Отже, об'єктом або центральним аспектом культурної функції держави є, власне, культура як феномен людської цивілізації, що являє собою систему цінностей та культурних норм, їх творення, відбір, акумуляцію та ретрансляцію [9, с. 6]. У такий спосіб мета культурної функції держави, тобто духовний та інтелектуальний розвиток людини, є необхідним елементом мети соціальної функції держави, яка є більш загальною, оскільки передбачає необхідність забезпечення розвитку людини як найвищої соціальної цінності в державі.

Таким чином, взаємозв'язок та взаємодія соціальної і культурної функцій сучасної держави проявляються насамперед у тому, що належна реалізація останньої, особливо у контексті забезпечення розвитку освіти і науки, є необхідною передумовою для забезпечення реалізації основних соціальних прав особи, передусім права на працю. Соціальна ж функція, зі свого боку, покликана забезпечити доступність освіти для всіх громадян незалежно від їх майнового стану та інших формальних ознак, доступність для всіх права на користування досягненнями культури і мистецтва. Адже як закріплено, наприклад, у ст. 43 Конституції України, держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб [10].

Цілком очевидно, що взаємозв'язок та взаємодія між двома означеними функціями держави проявляється також і на тому рівні, що за допомогою реалізації культурної функції держава здатна значно зміцнити і посилити соціальну стабільність, консолідувати державу і громадянське суспільство на вирішення найважливіших національних завдань, або, інакше кажучи, збалансована культурна політика держави здатна значною мірою послабити конфліктні тенденції розвитку суспільства на різноманітному ґрунті (етнічному, релігійному, політичному тощо), що є одним із завдань здійснення соціальної функції держави.

Соціальна функція держави також тісно взаємопов'язана з її екологічною функцією, що, на думку Л. Морозової, є соціальним обов'язком держави забезпечити екологічний добробут громадян та екологічну безпеку країни. Екологічна функція держави, зауважує дослідниця, полягає у встановленні правового режиму природокористування, визначення екологічних вимог,

умов і порядку використання природних ресурсів, збереження, відновлення і покращення якості природного середовища, здійснення заходів в умовах екстремальних екологічних ситуацій [11, с. 117].

Загальновідомо, що життя і здоров'я людини, її реальна здатність до наполегливої самостійної праці безпосередньо залежать від екологічної ситуації у відповідній державі. Навколишнє природне середовище є джерелом життя для людини, оскільки саме від нього залежить здоров'я і тривалість життя громадян. З метою запобігання погіршенню стану навколишнього природного середовища, а отже, й екологічної безпеки загалом, необхідно проводити скоординовану екологічну політику з раціонального використання природних ресурсів та охорони довкілля. Саме у створенні належних екологічних умов для життя і праці людини простежується тісний взаємозв'язок і взаємодія екологічної та соціальної функцій держави. Л. Наливайко у цьому контексті зазначає, що екологічна політика повинна бути сумісною із соціальною політикою з метою створення екологічно сприятливих умов проживання, розвитку екологічної свідомості та освіти, участі громадськості у прийнятті рішень у сфері довкілля [5, с. 345].

Крім цього, екологічна безпека будь-якої держави визначається дією багатьох чинників, серед яких слід виокремити передусім ландшафтно-біокліматичні умови, природо-ресурсний потенціал, стан соціального розвитку, різноманітні економічні, політичні та історичні умови тощо. При цьому має місце взаємозв'язок між станом соціальної забезпеченості громадян та рівнем екологічної безпеки суспільства. Так, чим більшими є доходи суспільства, тим меншим є його вплив на природу, оскільки споживачі, маючи достатні кошти, можуть купувати екологічно чисті товари й послуги, а виробники, використовуючи ресурсозберігаючі технології – встановлювати очисні споруди, що сприяє послабленню антропогенного впливу на навколишнє природне середовище [12, с. 80].

Досліджуючи систему функцій сучасної держави та місце соціальної функції в цій системі, варто звернути увагу також на таку функцію держави, як комунікативна або інформаційна.

Якщо взяти до уваги комунікативну або інформаційну функцію держави, то потрібно зазначити, що в умовах інформаційного або постіндустріального суспільства ця функція поступово набуває одне з найважливіших місць у системі функцій держави, що пов'язується з визначальною роллю інформації у всіх суспільно-державних процесах, зокрема й у процесах прискорення глобалізації та інтернаціоналізації соціального життя.

На думку В. Червонюка, сучасне суспільство, у якому основним предметом праці більшої частини людей є інформація та знання, а знаряддям праці – інформаційні технології, з повною впевненістю можна назвати інформаційним. Вступ суспільства у нову, інформаційну стадію розвитку одночасно означає появу у держави інформаційної функції, зміст якої охоплює єдиний інформаційно-комунікативний простір держави, який є частиною світового інформаційного простору, зокрема й забезпечення вільного доступу користувачів до інформації шляхом постійного її накопичення, оновлення та розповсюдження; створення ефективної системи реалізації прав громадян та соціальних інститутів на вільне отримання, поширення та користування інформацією; організація єдиної системи забезпечення захисту інформації та інформаційної безпеки; сприяння подальшому розвитку ринку інформації, фактичному задоволенню потреб суспільства в інформаційних продуктах і послугах тощо [13, с. 125].

У контексті взаємодії комунікативної функції держави з соціальною функцією слід зазначити, що курс на формування соціальної держави, основним обов'язком якої є забезпечення гідного рівня життя для кожної людини як найвищої соціальної цінності, об'єктивно передбачає необхідність налагодження взаємодії публічно-владних структур із громадянами та організаціями, тобто комунікації, взаємного обміну інформацією на відповідних рівнях такої взаємодії. Здійснення соціальної функції держави в сучасних умовах неможливе без інформаційно-комунікативного компоненту, за допомогою якого забезпечується, зокрема, аналіз, збір та обробка інформації про соціальну сферу буття суспільства, на підставі чого формуються відповідні правотворчі пропозиції, спрямовані на удосконалення правового регулювання суспільних відносин у цій сфері [14, с. 266–267].

Висновки. Таким чином, соціальна функція займає особливе місце в системі внутрішніх функцій сучасної держави, які, зі свого боку, тісно пов'язані з соціальним призначенням держави. При цьому слід наголосити, що всі внутрішні функції держави мають той чи інший ступінь соціальності або загальносоціального виміру, оскільки всебічне благополуччя людини та інтереси особистості є основною метою діяльності сучасної демократичної, правової і соціальної держави.

Використані джерела

1. *Phillipps O. H.* Principles of English Law and the Constitution / O. H. Phillipps. – L. : Sweet & Maxwell, 1939. – 610 p.
2. Загальна теорія держави і права : навч. посіб. / А. М. Колодій, В. В. Копейчиков, С. Л. Лисенков та ін. / за ред. В. В. Копейчикова. – К. : Юрінком, 1997. – 317 с.
3. *Котюк В. О.* Загальна теорія держави і права : навч. посіб. / В. О. Котюк. – К. : Атіка, 2005. – 592 с.
4. *Калашников С. В.* Очерки теории социального государства : монография / С. В. Калашников. – М. : Экономика, 2006. – 272 с.
5. *Наливайко Л. Р.* Державний лад України: теоретико-правова модель : монографія / Л. Р. Наливайко. – Х. : Право, 2009. – 598 с.
6. Загальна теорія держави і права : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін. ; за ред. М. В. Цвіка та О. В. Петришина. – Х. : Право, 2010. – 584 с.
7. *Волинець В. В.* Функції сучасної держави: теоретико-правові проблеми: монографія / В. В. Волинець. – К. : Логос, 2012. – 512 с.
8. *Чернець В. Г.* Держава і культура: онтологічний аспект / В. Г. Чернець // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2012. – № 4. – С. 3–8.
9. *Батіщева О. С.* Державне управління розвитком національної культури в умовах глобалізації : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. / О. С. Батіщева. – Л. : Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. Акад. держ. упр. при Президентові України, 2007. – 20 с.
10. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР (у редакції від 8 грудня 2004 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr/print1510163682271572>.
11. *Морозова Л. А.* Теория государства и права : учеб. / Л. А. Морозова. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Эксмо, 2009. – 480 с.
12. *Хвесик М. А.* Екологічна криза в Україні: соціально-економічні наслідки та шляхи їх подолання / М. А. Хвесик, А. В. Степаненко // Економіка України. – 2014. – № 1 (626). – С. 74–86.
13. *Червонюк В. И.* Теория государства и права : учеб. / В. И. Червонюк. – М. : ИНФРА-М, 2006. – 704 с.
14. *Лоцихін О.* Комунікативна функція у системі функцій сучасної держави / О. М. Лоцихін // Публічне право. – 2013. – № 2 (10). – С. 263–268.

Данич О. Ф. Взаємозв'язок соціальної функції з іншими внутрішніми функціями держави: сучасні реалії

У статті досліджуються особливості взаємозв'язку соціальної та інших внутрішніх функцій держави. Серед внутрішніх функцій держави, з якими соціальна функція має найтісніший взаємозв'язок, виділяється економічна, політична, культурна, екологічна та інформаційно-комунікативна функції. Зокрема, наголошується, що взаємодія і взаємозв'язок соціальної та політичної функцій держави проявляється на рівні формування та реалізації її соціальної політики, яку слід вважати складовою державної політики загалом. Підсумовується, що соціальна функція займає особливе місце в системі внутрішніх функцій сучасної держави, які, зі свого боку, тісно пов'язані з соціальним призначенням держави.

Ключові слова: функції держави, соціальна функція держави, економічна функція держави, політична функція держави, культурна функція держави, соціальна політика.

Danich O. The relationship between the social function and other internal functions of the state: contemporary realities

The article investigates the relationship between the social function and other internal functions of the state. Among the internal functions of the state, with which social function has the closest relationship, allocated economic, political, cultural, environmental and informative-and- communicational functions.

Social function of the state in its semantic saturation is closely linked with economic function of the state, from which at the appropriate stage of social development it evolved into an independent function. Implementation of the economic function of the state is one of the most important prerequisites for ensuring sustainable social development, solving important social problems such as reducing unemployment, increasing real incomes, providing decent living conditions of everyone, especially those citizens who due to objective circumstances cannot work independently and provide themselves with necessary benefits.

In addition to the relationship with the economic function of the state, social function also closely interacts with political function of the state. The political function of the state plays very important role in public life, because the implementation of the basic policy framework provides appropriate state decisions that have both a political and legal nature. These decisions are aimed at solving a specific problem that arises in any sphere of public life, including in the field of social security. With the implementation of the political function of the state it is the formation of mechanisms of regulatory impact on social life of society. So, it is stressed that the interaction and correlation of social and political functions of the state appears at the formation and implementation of social policy, which should be considered as part of public policy in general.

Relationship and interaction of social and cultural functions of the modern state manifested primarily in the fact that the proper implementation of the latter, especially in the context of the development of education and science, is a necessary prerequisite for implementation of basic social rights of individuals, especially the right to work. Social function, in its turn, is intended to provide accessibility of education for all citizens regardless of their economic status and other formal features, accessibility for all people to use the achievements of culture and art. Beside this, a balanced cultural policy of the state is able to significantly reduce the conflicting trends of society on various grounds (ethnic, religious, political, etc.), which is one of the objectives of the social function of the state.

The social function of the state is also closely linked with its ecological function. In establishing appropriate environmental conditions for life and labor rights observed a close relationship and interaction of environmental and social functions of the state. Indeed, the larger are the society's incomes, the less is its impact on nature, because consumers, having sufficient funds, can buy environmentally friendly goods and services, and manufacturers using resource-saving technologies – to establish treatment facilities, contributing to mitigation of negative human impacts on the environment.

In the context of interaction of communicative function of the state with its social function it should be noted that the course to the formation of the welfare state, whose primary responsibility is to provide a decent standard of living for every person as the highest social value, objective requires establishing cooperation of public authorities with citizens and organizations, that is communication, mutual exchange of information on appropriate levels of such cooperation. Implementation of social function of the state in modern conditions is impossible without informative-and-communicational component, by which provided, in particular, analysis, collection and processing of information about the social sphere of society's life on the basis of which forms the appropriate law-making proposals aimed at improving the legal regulation of social relations in this field.

It is summed up that social function takes a special place in the system of internal functions of the modern state, which, in their turn, are closely linked with the social purpose of the state.

Key words: functions of the state, social function of the state, economical function of the state, political function of the state, cultural function of the state, social policy.

УДК 340.136

*Крістіна Олександрівна Дейнека,
аспірантка відділу теорії держави і права
Інституту держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України*

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО КОДИФІКАЦІЙНОЇ ТЕХНІКИ

Постановка проблеми. Актуальність теми обумовлена тим, що низька якість підготовки тексту кодифікованого акта, недосконалість його структури є найбільш значною причиною неефективності кодексу, основною перешкодою для його застосування. Висока технічна якість кодексу є важливою передумовою для його дієвої реалізації, оскільки забезпечує можливість кожному суб'єкту чітко і ясно розуміти зміст кодексу, моделювати власну поведінку відповідно до його положень, передбачати можливі наслідки своєї неправомірної поведінки. У контексті цього головним постає питання загальних вимог до кодифікаційної техніки. Проблема підсилюється тим, що в правовій доктрині дотепер залишається недостатньо дослідженим питання загальних вимог до кодифікаційної техніки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У процесі наукового дослідження питання загальних вимог до кодифікаційної техніки були використані праці таких учених, як С. Алексєєв, Л. Апт, О. Борзунова, С. Боголюбов, І. Брауде, М. Власенко, Л. Дембо, Ж. Дзейко, А. Дутко, Р. Ієринг, В. Карташова, Т. Кашаніна, Д. Керімов, Д. Ковачев, Г. Муромцев, Н. Оніщенко, В. Тарасюк, Ю. Тихомиров, А. Ткачук, А. Ушаков, Р. Халфіна, О. Черданцев, Г. Чернобель, Д. Чухвічов, В. Чхиквадзе, М. Шаргородський, О. Ющик та ін.

Метою статті є комплексний аналіз правової доктрини щодо загальних вимог до кодифікаційної техніки та наведення основних висновків із цього питання.

Основні результати дослідження. В. Риндюк, розглядаючи питання видів законодавчої техніки, ґрунтуючись на філософському поділі на загальне та особливе, а також з огляду на класифікацію законодавчих актів, формулюючи систему законодавчої техніки, вважає, що її необхідно поділяти на загальну законодавчу техніку і так звану «спеціальну законодавчу техніку». Загальна законодавча техніка, на думку науковця, – це мовні та логічні прийоми, методи, юридичні процедури, які використовуються при виробленні всіх видів законодавчих актів, а всі видові особ-